

Töö tapab maailmas 2,36 miljonit inimest aastas

Andres Jõgiste
tööinspektor

Tööõnnetustest ja tööga seotud haigestumistest põhjustatud surmajuhtumid on ülemaailmselt tõsisem probleem kui siiani arvatud, selgub MSc Päivi Hämäläineni doktoritööst, mida ta kaitses 12. novembril 2010 Tampere Tehnikaülikoolis. Doktoritöö teemal "Tööõnnetuste ja surmaga lõppenud tööst põhjustatud haigestumiste ülemaailmne hindamine" (Global Estimates of Occupational Accidents and Fatal Work-Related Diseases) toob esimest korda välja tööga seotud surmade, haigestumiste ja tööõnnetuste arvu kogu maailmas, mis ulatub 2,36 miljoni inimeseni.

Tööõnnetustesse sureb kogu maailmas igal aastal 360 000 töötajat ehk ligikaudu 1000 töötajat päevas. Tööga seotud haigustesse nagu vähk ning südame- ja veresoonkonna haigused sureb igal aastal kuni 2 miljonit töötajat. Üle kolmepäevaseid töövõimetusi tööõnnetuste tõttu juhtub igapäevaselt 960 000. Inimlikele mõjudele lisaks ka tööõnnetustest ja tööga seotud haigustest põhjustatud kulutused on väga suured.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni ILO arvutuste kohaselt on kulud 4% kogu maailma sisemajanduse kogutoodangust. See teeb ligi 1 360 miljardit USA dollarit aastas. Hämäläineni uurimus on esimene, kus tööõnnetuste ja tööga seotud surma-

deni viinud haiguste arv on välja selgitatud ülemaailmselt. Uurimus on teostatud koostöös ILO-ga.

Tööõnnetuste statistikas on puudujääke

Tööõnnetuste statistika on puudulik või puudub paljudes riikides üldse. ILO-le teatatakse vaid 4% kõigist juhtunud tööõnnetustest. Statistikast väljapoole jääb ka tööga seotud haigestumiste arvestus.

Hämäläineni doktoritöö tulemused saadi Tampere Tehnikaülikoolis aastatel 2001-2006 läbiviidud kolme projekti koostöös. Tööstusmajanduse õppetooli ohutuse juhtimise ja planeerimise üksuses läbiviidud esimeses projektis loodi arvutusmudel ülemaailmsete hinnangute saamiseks. Kahes viimases projektis mudelit täiustati ja arvutati uued hinnangud riikide kaupa.

Esimene kõiki riike kattev mudel

Maailmas on tehtud samal teemal ka teisi arvutusmudeleid, kuid need ei kata kaugeltki mitte kõiki riike. Neis puudub ka tööga seotud haiguste analüüs. Esitatud mudel on tunnustatud olemasolevatest põhjalikumaks, mistõttu ILO kohandab seda edaspidigi ülemaailmses tööõnnetuste hindamises.

Teadusuuringuid rahastas Rahvusvaheline Tööorganisatsioon ILO, Tampere Tehnikaülikool ja Soome Akadeemia.

Tööõnnetuste statistika Soomes

2009. aastal juhtus palgatöötajate ja ettevõtjatega Soomes kokku 122 923 tööõnnetust, mis oli 16,9% vähem kui aasta varem ja 14,4% vähem kui aastal 2007. Palgatöötajatega juhtus 2009. aastal 116 697 tööõnnetust, mis oli 17,5% vähem kui aastal 2008. Neist 98 460 õnnetust juhtus töökohtadel (töökohta tööõnnetus) ning 18 237 töö ja kodu vahelisel teel (töötee tööõnnetus). Aastal 2009 oli palgasaajate töökohtadel toimunud tööõnnetuste arv miljoni töötunni kohta 28,6. Tööõnnetuste üldarv on Soomes kasvanud alates 2005. aastast kuni 2008. aastani nii palgatöötajate kui ettevõtjate osas. Aastal 2009 vähenes tööõnnetuste üldarv kümne aasta tagusele tasemele. Varasemate kui 2005. aasta andmete võrdlemine praeguste üldnumbritega ei anna aga statistilistest muutustest õiget pilti, kuna alates 2005. aastast jõustus statistika meetodika uuendus. Kui vaadata üldiselt viimast kümnet aastat on tööõnnetuste üldarv jäänud ligikaudu samale tasemele.

Soome parlament suurendas hiljuti 2011. aasta riigieelarves assigneeringuid Töökaitseameti personaliressursi tagamiseks 500 000 euro võrra. Lisaraha ei puuduta üksnes järgmist aastat, vaid jääb parlamendi otsusel alaliseks assigneeringuks. Seletuskirjas märgitakse, et töötervishoiu ja tööohutuse järelevalve vastutusala on laienenud ja mitmekesistunud ning neile on viimastel aastatel lisandunud uusi ja varasemaist nõudlikumaid järelevalveülesandeid. Tagamaks, et inspektorite kvaliteetne tööperiood kestaks senisest kauem, on parlamendi hinnangul vaja varasemast olulisemaid investeeringuid pädevuse tõstmiseks ning tööheaolu edendamiseks.